

Právní režim pozemků sloužících dopravě

JUDr. Jana Tkáčiková, PhD.

Prameny právní úpravy dle druhu dopravy

- Silniční doprava
 - Z. č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích
- Drážní doprava
 - Z. č. 266/1994 Sb., o drahách
- Letecká doprava
 - Z. č. 49/1997 Sb., o civilním letectví
- Vodní doprava
 - Z. č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě

Právní režim pozemků - pozemních komunikací

- Pozemní komunikace - dopravní cesta určená k užití silničními a jinými vozidly a chodci, včetně pevných zařízení nutných pro zajištění tohoto užití a jeho bezpečnosti
- Druhy
 - ✓ Dálnice
 - ✓ Silnice – I., II., III. třídy
 - ✓ Místní komunikace – I., II., III., IV. třídy
 - ✓ Účelové komunikace
- O zařazení rozhoduje příslušný silniční správní úřad (určení, dopravní význam, vybavení)

Majetkoprávní režim pozemních komunikací

- Dálnice a silnice I. třídy
 - vlastníkem je stát
 - MD může smluvně převést výkon některých práv a povinností státu na organizace správy a údržby silnic, jejichž zřizovatelem jsou kraje (úplatně)
 - MD po projednání s MF může na dobu určitou, nejdéle na dobu 35 let, smluvně převést výkon některých práv a povinností státu na právnickou osobu vybranou dle zákona o schvalování veřejných zakázek (koncesionářská smlouva, úplatně)
- Silnice II. a III. třídy
 - vlastníkem je kraj, na jehož území se nacházejí
- Místní komunikace
 - vlastníkem je obec, na jejímž území se nacházejí
- Účelová komunikace
 - vlastníkem je právnická nebo fyzická osoba

Právní režim pozemků - pozemních komunikací

- Silniční pozemek - pozemky, na nichž je umístěno těleso dálnice, silnice a místní komunikace a silniční pomocný pozemek
- Těleso pozemní komunikace - ohraničeno spodním okrajem a vnějšími okraji stavby pozemní komunikace (vnější okraje tarasů, zářezů, příkopů,...)
- Silniční pomocný pozemek - pruh pozemku přilehlého po obou stranách k tělesu sloužící k ochraně a údržbě, pokud tyto pozemky jsou ve vlastnictví vlastníka dálnice, silnice nebo místní komunikace.
- Silniční ochranné pásmo
 - prostor ohraničený svislými plochami k ochraně a provozu mimo souvisle zastavěné území obcí
 - vzniká rozhodnutím o umístění stavby
 - do výšky 50 m, do vzdálenosti od osy vozovky (přilehlého jízdního pásu) 100 m/50m/15m
 - povolení pro umístění reklamních zařízení, stavby, terénní úpravy

Výstavba pozemních komunikací

- Speciální stavební úřad – příslušný silniční správní úřad
- Stavební zákon a právní předpisy na ochranu životního prostředí
- Získání pozemku pro výstavbu
 - smluvně
 - vyvlastněním (vyvlastňovací úřad, z. č. 184/2006 Sb., o vyvlastnění)
 - zřízením věcného břemene (stavba na cizím pozemku, speciální stavební úřad)

Užívání pozemních komunikací

- obecné -

- Oprávnění každého, bezplatně, obvyklým způsobem, k určenému účelu
- Povinnost přizpůsobit užívání stavu komunikace
- Zákazy (výčet § 19 odst. 2)
- Zpoplatnění (mýtné n. časový poplatek)
- Omezení uzavírkami a objížd'kami bez náhrady
→ povinnost strpět bezúplatně převedený provoz

Užívání pozemních komunikací

- zvláštní -

- Jiným než obvyklým způsobem k jiným než určeným účelům
 - Písemná žádost uživatele
 - Povolení silničního správního úřadu (na dobu určitou)
- + souhlas vlastníka dotčené pozemní komunikace (výjimka veřejně prospěšná stavba)
- + souhlas MV n. Policie ČR

Omezení vlastníků nemovitostí sousedících

- Povinnost strpět provedení ochranných opatření
- Povinnost provést ochranné opatření na vlastní náklad
- Povinnost strpět vstup vlastníka pozemní komunikace

Účelové komunikace

- Pozemní komunikace, která slouží ke spojení jednotlivých nemovitostí pro potřeby vlastníků těchto nemovitostí nebo ke spojení těchto nemovitostí s ostatními pozemními komunikacemi nebo k obhospodařování zemědělských a lesních pozemků.
- Vznik ze zákona
- Veřejně přístupné nebo sloužící potřebě vlastníka nebo provozovatele uzavřeného prostoru nebo objektu

Pozemky sloužící dopravě po drahách

- Dráha - cesta určená k pohybu drážních vozidel včetně pevných zařízení potřebných pro zajištění bezpečnosti a plynulosti drážní dopravy
- Druhy drah
 - Železniční – celostátní, regionální, vlečka, speciální
 - Tramvajová
 - Trolejbusová
 - Lanová
- Obvod dráhy - území určené územním rozhodnutím pro umístění stavby dráhy (vymezen svislými plochami)
- Stavba dráhy - stavba cesty určené k pohybu drážních vozidel a stavba, která rozšiřuje, doplňuje, mění nebo zabezpečuje dráhu bez ohledu, zda je v obvodu dráhy či nikoliv

Ochrana dráhy

- Vázanost činností v obvodu dráhy na povolení provozovatele dráhy
- Vymezení veřejnosti přístupných míst na dráze a v obvodu dráhy

Ochrana dráhy

- Ochranné pásmo dráhy
 - prostor po obou stranách dráhy, jehož hranice jsou vymezeny svislou plochou vedenou ve vzdálenosti dle druhu dráhy od osy krajní koleje (hranic obvodu dráhy)
 - Zřizování staveb a provádění daných činností pouze se souhlasem drážního správního úřadu
 - Oprávnění provozovatele dráhy a dopravce vstupovat na cizí pozemky
 - Omezení vlastnického práva k přilehlého nemovitosti k zajištění provozu tramvajových a trolejbusových drah
 - Povinnost vlastníků sousedních pozemků strpět provedení nezbytných ochranných opatření, resp. provést je na vlastní náklad

Pozemky sloužící letecké dopravě

- Letiště - územně vymezená a vhodným způsobem upravená plocha včetně souboru staveb a zařízení letiště, trvale určená ke vzletům a přistávání letadel a k pohybům letadel s tím souvisejícím
- Druhy letišť
 - Vnitrostátní a mezinárodní (dle vybavení, provozních podmínek a základního určení)
 - Civilní - veřejná a neveřejná - a vojenská (dle okruhu uživatelů a charakteru)
- O stanovení druhu letiště a o jeho změně rozhoduje Úřad na základě žádosti provozovatele letiště po posouzení technických a provozních podmínek stanovených pro požadovaný druh letiště.

Další pojmy

- Plochy určené ke vzletům - územně vymezené plochy v územně plánovací dokumentaci nebo v územním rozhodnutí o využití území, určené k vzletům a přistáním letadel a s tím souvisejícím činnostem
- ALE K vzletům a přistáním stanovených druhů letadel při vymezených leteckých činnostech lze použít jakékoliv plochy, pokud zajišťují bezpečný vzlet nebo přistání.
- Letecká stavba - stavba letiště a stavba v prostoru letiště NEBO stavba sloužící k zajištění letového provozu mimo prostor letiště.
- Ochranná pásma leteckých staveb – vznik nabytím právní moci územního rozhodnutí o ochranném pásmu (souhlas Úřadu)
 - kolem letišť
 - kolem leteckých pozemních zařízení

Omezení

- Souhlas Úřadu ke zřizování zařízení a provádění činností v ochranných pásmech
- Souhlas Úřadu a MO k umístění stanovených staveb a zařízení mimo ochranná pásma
- Oprávnění provozovatele letiště nebo jiných leteckých staveb i mimo ochranných pásem ke vstupu na cizí pozemky, předchozí prokazatelné informování vlastníka
- Povinnost vlastníka nemovitosti strpět omezení vlastnického práva ke své nemovitosti při výkonu těchto oprávnění

Pozemky sloužící vodní dopravě

- Vnitrozemskými vodními cestami - vodní toky a jiné vodní plochy, na kterých je možno provozovat plavbu.
- Druhy vodních cest
 - Sledované - dopravně významné
(využívané a využitelné)
- účelové
 - Ostatní
 - Správce vodní cesty – vlastník nebo správce
 - Přístav - tvořen vodní částí a pozemní částí přístavu, kde lze překládat zboží, umožnit bezpečný výstup a nástup osob mezi plavidlem a břehem, provádět opravy, vystrojování, zásobování a stání plavidel u nábřeží k těmto účelům upraveného.
- lze zřizovat a provozovat jen se souhlasem plavebního úřadu